piirama, et rahvas saaks tugevaks, kuna rahva nõrkuseks on lahkmõttelised individualistid. Jne.

Konkreetne programm võtab järjest süstemaatilisema kuju, milles korduvad enamikus eelmistest aastaist tuttavad punktid: tahetakse juhtimisprintsiibi alusele viia ka omavalitsused; rahva juurdekasvu tõsta; niidud ja karjamaad harida, maad kuivatada; ehitisi korrastada ja juurde soetada nii linnas kui maal; maapõuevarasid avastada ja kasutada; laevandust arendada; kehalist kasvatust tõsta; rahva vaba- ja puhkeaega korraldada; maa elektrifitseerida; kehtima panna üldine sotsiaalkindlustus vanaduse, invaliidsuse jm. vastu; sisse seada kehalise töö sundkohustus, kaotada vahe kehalise ja mittekehalise töö tegijate vahel; rahva tööviljakust ja jõukust tõsta mehhaniseerimise, ratsionaliseerimise ja moderniseerimise teel; vaimuloomingut suunata riigi eesmärkide kohaselt jm. Ka elureformi nõue tõsteti uuesti ausse ja lubati hakata tõkestama alkoholiuputust, mis on paisunud kohutavaks, kasutades eelmise majandusministri määrusi.

Paljude vajalike ja edukalt läbiviidud reformide hulgas ei puudu siiski ka teisi, mis seni on kahjuks jäänud poolele teele, andmata seetõttu soovitavat efekti; nii näit. reform üliõpilaskonna ja kogu noore haritlaskonna ideoloogilises kasvatuses. Meie üliõpilaselus vajas tungivalt reformi eeskätt saksapärane organisatsioonivorm iganenud ja võõraste buršikommete ja rahvavõõra vaimuga. Reform pidanuks taotlema muuta üliõpilaselu vaimsemaks, kargemaks ja eestilisemaks, et väheneks härratsev ning peenutsev võõrdumine rahvast ja et noor haritlane oma eluviisiga poleks rahvale halvaks eeskujuks. Tunnustati üldiselt, et üliõpilaskonna harrastusi, kasvatust, töömeetodeid ja vaimu tuleb reformida, kuid just sellepärast ei tahetud leppida palja välise ühtlustamisega, mis pealegi võimaldab vanale ja võõrale vaimule uut levimisala. Vanematekogu kasvatuslik tegevus on aga senini täiesti puudunud. Et organiseerumisvorm ja organisatsioonivaim avaldavad mõju ka üliõpilaste teadusliku töö edukusse, seda võis jälle kord väga selgesti kogeda Tartu Ülikooli möödunud aastapäeval, kus, nagu tavaliselt, auhinnasaajate hulgas saksapärase vormiga org-desse kuulujate arv oli võrdlemisi üsna väike.

Igatahes on üliõpilaskonna küsimused möödunud aastal tekitanud kõige rohkem ideoloogilist laadi rahutust, kuigi peamiselt ainult Tartus. On esitatud isegi soove, et praegused „konvendid“ kõik lihtsalt likvideeritaks (O. Loorits „Varamus“). Kuid niisugune löök võib kergesti ühes kärbsega hävitada ka mehe.

Eesti kroonika 1938, lk. 101